

Láthattunk még tűzzománc foglalkozást, origami készí-
tést és meghökkentően újszerű élvezetes műértelmezést,
mely órák mindegyikében közös volt, hogy segít a gyer-
mekeknek felfedezni saját személyiségüket, kreativitá-
sukat. Ezeknek az óráknak a segítségével a gyermek meg-
tanulja feltárni képzelőerjét, s így fejleszti az alkotóké-
pességét, mely mint tudjuk ebben a megváltozott világ-
ban szinte elengedhetetlen követelmény, hiszen az alko-
tó személyiség jellegzetes vonásai között a *kritikus szem-
lélet, az önállóság, a kezdeményezőkészség* éppen úgy
jelen van mint a *rugalmas gondolkodás, az eredetiség és
a problémák iránti érzékenység*.

A megértést is jobban segíti az alkotó pedagógia, hi-
szen Piaget is leírta már:

„Amit hallok — elfelejthetem,
Amit látok — nem muszáj megjegyeznem,
De azt, amit kipróbálok — megértem.”

A fenti állítást igazolták a meghívott előadók is, Deb-
reczeni Tibor, a Magyar Drámapedagógiai Társaság el-
nöke, Trencsényi László, az OKI Fejlesztési Osztályának
főmunkatársa, Szabó Júlia főiskolai adjunktus és Dr. Be-
csei Józsefné a Békés Megyei Pedagógiai Intézet munka-
társa. Elhangzott az is, hogy az az infrastruktúra, ami a
megfelelő pedagógus továbbképzéshez vagy az innovatív

jellegű képzéshez szükséges, nagyon sokszor hiányzik.
Iskolai könyvtárak szűnnek meg a pénztelenség miatt, a
legújabb taneszközök beszerzése, tárgyi feltételek meg-
teremtése csorbát szenved, a továbbképzés is sokszor az
anyagiakon bukik meg.

Ezért kicsit irigykedve hallgathattuk Josef Hollos
beszámolóját az osztrák helyzetről, ahol mindezek nem
jelentenek gondot.

Sőt, mint az oktatás fejlesztésének alapvető eszközend-
szeréről maga az állam gondoskodik. Szomszédunkban a
bevándorlók gyermekeinek oktatása jelent inkább gon-
dot, de az állam jól felfogott érdeke szerint itt is minden
segítséget megad.

Se terület elismertsége a fizetésükben is megnyilvánul.

Ennek ellenére a hétvége hangulatára jellemző volt,
hogy a jelenlévő pedagógusok egyike sem az anyagiak
szűkösségét említette fő problémának. Inkább a még
mindig jelenlévő bemerevedett struktúrát, a pedagógus
társadalmi kiszolgáltatottságát. A képzés hiányosságai-
ról volt szó a vasárnapi konferencia napon. Mint mond-
ták, a teljesítmény orientált oktatásban — főleg a kö-
zépiskolákban — nagyon nehéz annak a pedagógusnak
a dolga, aki a személyiséglvő pedagógiát szeretné al-
kalmazni, hiszen ahhoz elmélyülés és idő szükséges.

Tíz nap határon túli magyar pedagógusokkal

**Drámapedagógiai és gyermekszínházrendezői tábor Tiszasason
1993. július 4-től 13-ig**

Határon túli magyar pedagógusok és pedagógusjelöltek
részére hirdette meg a címben említett tábort az Anya-
nyelvi Konferencia, a tiszasasi Pitypang Ház és a Magyar
Drámapedagógiai Társaság.

Kimondhatjuk már az elején; hogy sikeres kezdemé-
nyezés volt. Három társadalmi testület (egyesület) érde-
ke erősítette egymást. Az Anyanyelvi Konferencia min-
dig is arra törekedett, hogy a határon túli magyar értelmisé-
gieket minél intenzívebben bekapcsolja a magyar
szellemi vérkeringésbe. A tiszasasi Pitypang Ház mint
gmk és alapítvány arra szerveződött, hogy segíti a gye-
rekek gazdagodását, nyári tanfolyamokon művészeti,
népművészeti ismeretekkel látja el őket. A Magyar Drá-
mapedagógiai Társaság programjában pedig félreérthet-
etlenül szerepel: minél szélesebb körben alkalmazni e
személyiség-központú nevelői módszert, és még a gyer-
mekszínházrendezői ismeretek terjesztése. A Pity-
pang Ház felajánlotta a szállást, a Drámapedagógiai
Társaság a szakembereket, az Anyanyelvi Konferencia
pedig az étkezés és a szakkiadványok finanszírozását.
Ma, amikor majd minden egyesület alapítványi támo-
gatásból él, fontosnak tetszik az erők összpontosítása.
Olcsobb is volt a tábor a szokásosnál.

A tiszasasi Pitypang Ház a harminc fölötti létszám-
mal teljesen megtelt. A vezetők most fogadtak először
felnőtteket, lévén ez elegendő gyermektáboroztató hely.
Most történt először, hogy felnőtt pedagógusok feküd-
tek az eredetileg gyerekeknek szánt laticelmatracokon,
ültek az udvari csűr közös étkezőasztalánál, s játszottak
a művelődési ház előadói termében. A háziasszony, Bo-
doglári Ilona gondoskodott róla, hogy gyerekek és fel-
nőttek, a táborlakók, ha kell, főzzenek, takarítsanak és

tálaljanak, tanulják meg magukat és másokat is kiszol-
gálni. Családi az élet a tiszasasi Pitypang Házban.

A felhívás a drámapedagógiai táborról több újságban is
megjelent, köztük a határon túl is olvasható Világszöve-
ség és Köznevelés című lapokban, ám a jelentkezők zöme
mégsem innen szerzett tudomást a fenti lehetőségről, ha-
nem baráti vagy más intézményi információk alapján.
Erdélyből érkeztek a legtöbben. Aztán a Vajdaságból. A
tanfolyam szervezői számítottak arra is, hogy kárpátal-
jai vendégeknek is örülhetnek, de onnan egy szál pedagó-
gus sem futott be. A tanfolyam kezdése előtt két nappal
megérkezett viszont Bátyuból Bagu Balázs levele (Bagu
Balázs a KMKSZ pedagógiai szekciójának egyik vezető-
je, a jó ügyek tehetséges szervezője). Leveléből idézik:
„Máskor két hónappal hamarabb értesíts, mivel lassan
jár a posta. Nem tudom, tudsz-e róla, hogy a minárok nem
tudják fedezni az útiköltséget se, a pénz itt devalválódott,
kupont nem váltanak. Gond az is, hogy most folyik a vilá-
gútlevelek átregisztrálása. Ennek az átfutási ideje leg-
alább hat hét.”

Tiszasas s a hozzá hasonló kisebb települések igencsak al-
kalmassak a közös nyári együttlétekre. Nincs hová elcsá-
bulni. Van viszont falusi csend, fürdési lehetőség, nótá-
zás, beszélgetés. Tiszasason ekként zajlott az élet: 9-től
13 óráig munka, 13-tól 17-ig ebéd, pihenés, tisztázás, 20-
tól 22-ig ismét munka, s közben 17-től 19 óráig fakultatív
csoportfoglalkozás. Erről a közbülső együttlétről sem
maradt el soha senki, noha nem volt kötelező.

Emlékszem egy kiscsoportos foglalkozásra. Az életjáték
dramaturgiájáról volt szó, többek között arról, hogy jó

Improvizáció nincs konfliktushelyzetek felvállalása nélkül, melyben a szereplők ne játszanának őszintén. Persze az őszinte játékig eljutni — ahhoz idő kell. A feladat, öt fős közösségekre méreteződött. A tizenéves gyerek kiszakadni készül a családból. Hogy ez a család miféle, milyen emberi és szociális viszonyai, mik az ellentét indítékai, azt a csoportoknak kellett kitalálniok, megbeszélőik és eljátszaniok. Ők vitatták meg a témát, ők osztottak szerepet, töltötték meg élettel a figurákat. Rendelkezésükre állt tíz perc, s utána máris következett a bemutató. Az érdekesebb rögtönzések, amelyek csak ebben a határon túli magyar közösségben jöhettek létre, a következők: a fiú más országba kíván menni, az anya érti is a gyermekét és zokog is; a fiú katonaság elől menekül, el kell hagynia a családot, akár tetszik, akár nem; nincs munka otthon, muszáj szerencsét próbálni; a légkör elviselhetetlen, a bajokért mindenki a másikat okolja, s a fiatal dühögve rohan el.

A Magyarországon élő az erdélyi magyarokról hajlandó azt képzelni, hogy ők olyanok, akik az anyatejjel szívják a néphagyományt, hogy a népmeséből táplálkoznak, s úgy éneklük a régi típusú népdalt, mint akiknek az anyjuk csak ezt dúdolta a bölcső felett. Meghökkenve tapasztalták a táborvezetők, hogy az ősi népdalokat a kántorjelölt fiatalok is alig ismerik, s ha igen, akkor sem éneklük azokat szívesen. Valaki azt mondta, azért, mert a román népdalra hasonlítanak. Tanulták hát esténként a melizmás erdélyi és csángó dalokat, s próbálták velük elhittetni, hogy „Nem úgy van most, mint volt régen”. A Krizánépmesék forrásvidékéről érkezett székely pedagógusjelöltek nemigen tudták, miben különbözik a magyar népmese a többitől, mi bennük az ősi, keleti elem, mi a jellemző a szerkezetre és a meseszövegre, s mért hordoz kivételesen nagy nevelési lehetőséget — eljátszva főként — a magyar gyermekek számára.

Elemeztük, majd improvizálva több kiscsoportban eljátszották az Esopus-féle Farkas és bárány mesét. Szerettem volna tudni, miben különbözik az ő kiszolgáltatottságuk a miénktől. Szólnak-e róla. Képesek-e magukban feldolgozni. Asszociációs játékot kértem az eredeti görög témára, de nem szembesültek problémáikkal.

Csak közhely témákat dolgoztak fel. Konkrétabban! Szerezheth-e elégtételt a bárány, és hogyan? Fölébe kerekedhet-e a farkasnak, és hogyan? Majd azt kértem, alakítsák át a Farkas és bárány történeteket magyar népmesévé. Gondoltam, erre képesek, két dologra maguk is ráébrednek. Találékonysággal, lélekjelenléttel, és persze csodával, nem utolsó sorban összefogással új végkifejletet lehet adni a drámának. S ha erre rájönnek, ráéreznek a magyar népmese sajátosságaira is. Izgalmas stúdium volt. Megvilágosodással és tanulsággal.

Határon túli vendégek egy délutáni szabadidejüket fürdőzés helyett barackszedéssel töltötték. Az elvadult, gondozatlan állami gazdasági barackosban pénzért szedhettek gyümölcsöt. Szükségük volt a 300 forintra, mint mondták, és az élményre; ennyi barackot még életükben nem láttak, s ennyi magyar kajszit még életükben nem ettek.

Egyébként Tiszásas a Békéscsaba felé menő úttól, az ugi hidfőtől nyolc km-re fekszik.

A pedagógusok, akik jöttek Erdélyből és a Vajdaságból, magyar szakosok és osztályfőnökök. Mikor az elején kérdeztük, mit várnak ettől a tábortól, azt válaszolták, hogy friss ötleteket a tanításhoz, s gyakorlati ismereteket a műsor- és színjátékkészítéshez. Akik Tiszásasra érkeztek, valamit már hallottak vagy olvastak a drámapedagógiáról, s vélték, hogy ennek segítségével majd élményszerűbben fognak oktatni. S hogy a színjátszás náluk megmaradást segítő tevékenység, valamennyien tisztában voltak. Ezért is akarják jobban csinálni.

A kisebbségben élőknek, mondogatták esténként, alig fontosabb valami mint a személyiség-védelem s az erre figyelő nevelés. Szükséges, hogy partnernek érezzék magukat, s ne alattvalónak. Másokkal egyenrangúnak, és ne kisebbségtől gyötörtnek.

Három erdélyi pedagógus, *Páll-Gecse Éva, Erdély Judit, Soós Katalin* emlegették, hogy jövőre tábort szerveznek Erdélyben. A tiszásasi vicinálisnál, amikor búcsúzkodtak, kibukott az óhaj; folytatása következik?

Dété

Tervek nyárra Határon túli pedagógusok táborozása

A Magyar Drámapedagógiai Társaság és az Anyanyelvi Konferencia kárpátaljai és erdélyi partnerekkel közösen, drámapedagógiai tábort tervez Beregszászon és Sepsiszentgyörgyön. Várják a kedvező választ az alapítványok kurátoraitól, hiszen a táborokat megrendezni csak ennek függvényében lehet.

A fenti szervezetek a Nagykovácsi Református Tanítóképző Főiskola segítségével drámapedagógiai tanfolyamot hirdetnek határon túli magyar nyelvű pedagógiai főiskolák tanárai és hallgatói részére. Ugyancsak izgalommal lesik, kapnak-e támogatást alapítványoktól.